

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΑΕΙ (16/05 – 15/07/2022)

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ : ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΕΛΟΣ ΔΣ, ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Τίτλος : «Η Ιρακινή Κρίση του 2003 και η συνακόλουθη άνοδος του Ισλαμικού Εξτρεμισμού»

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ : ΔΗΜΗΤΡΑ ΦΑΚΑ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ : ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΛΤΖΩΗΣ , ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ε.α.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΛΙΣΜΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	3
Σύντομο Ιστορικό για το Ιρανικό κράτος.....	3
Η Επέμβαση του 2003.....	4
Αποτίμηση.....	10
Ισλαμικό Κράτος.....	12
Επίλογος.....	15
Βιβλιογραφικές Αναφορές.....	15

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ιρακινή κρίση του 2003 αφορά την στρατιωτική επιχείρηση επέμβασης των ΗΠΑ στο Ιράκ με σκοπό την ανατροπή του ηγέτη Σαντάμ Χουσέιν. Στην παρούσα εργασία γίνεται μία σύντομη αναφορά στην ιστορική αναδρομή της ίδρυσης του Ιράκ αλλά και της εσωτερικής κοινωνικής δομής του. Εξετάζεται, στη συνέχεια, ο χαρακτήρας της επέμβασης της αμερικανικής ηγεσίας υπό τον Τζόρτζ Μπους συνδυαστικά με την αντίδραση και την στάση της διεθνούς κοινότητας και των ευρωπαϊκών χωρών. Φυσικά, μία τέτοια ενέργεια συνεπάγεται μία σειρά επιπτώσεων τόσο για το εσωτερικό του κράτους όσο και για το εξωτερικό, καθώς παρήγαγε συνολικά ένα αποσταθεροποιημένο σκηνικό βίας. Τελικά, απαραίτητη καθίσταται και μία αποτίμηση αφενός της στρατιωτικής εισβολής και αφετέρου των προσπαθειών ανόρθωσης που επακολούθησαν. Στο δεύτερο σκέλος της εργασίας, γίνεται λόγος για την εξέλιξη, την γιγάντωση και τις ενέργειες του Ισλαμικού Κράτους σε άμεση συνάρτηση με το αποτυχημένο εγχείρημα του 2003.

ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΙΡΑΚΙΝΟ ΚΡΑΤΟΣ

Με το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, το Ιράκ περιήλθε στην νικήτρια δύναμη Μ. Βρετανία, με καθεστώς του εδάφους «υπό εντολή» της Κοινωνίας των Εθνών, όρος που σήμαινε την διακυβέρνηση των πρώην αποικιών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας που αδυνατούσαν να αυτοδιοικηθούν, από χώρες - μέλη του οργανισμού. Αξιοσημείωτο είναι πως το καθεστώς αυτό έχει προσωρινό χαρακτήρα της παρουσίας ξένων δυνάμεων, μέχρι την ολοκλήρωση της αυτοδιάθεσης του κράτους. Από το 1921, στο Βασίλειο του Ιράκ προσέδιδαν έναν ανομοιογενή πολυεθνικό χαρακτήρα οι τρεις πρώην οθωμανικές επαρχίες: οι Σίιτες Άραβες, που αποτελούσαν και την πλειοψηφία, οι Σουνίτες Άραβες και οι Σουνίτες Κούρδοι. Εκτός των μεταξύ τους φυλετικών διαφορών, οι Σουνίτες και οι Σίιτες διαφοροποιούνται και πολιτικά, ως προς τον πνευματικό τους ηγέτη και θρησκευτικά, ως προς την άσκηση των καθηκόντων τους. Κάθε ομάδα επιδίωκε εδαφικό έλεγχο, αυτοπροσδιορισμό της εθνοτικής θρησκευτικής τους ταυτότητας και εσωτερική ισορροπία ισχύος σε μία κατάσταση όπου καμία δύναμη δεν βρισκόταν σε προεξέχουσα θέση ώστε να επιβάλλεται στις υπόλοιπες.

Το 1979 την εξουσία αναλαμβάνει το Σαντάμ Χουσέιν και επιβάλλει σουνιτικό καθεστώς μέσω του μπααθικού κόμματος. Συνεπακόλουθη ήταν η βίαια κοινωνική

ομογενοποίηση και, χάρη στα πετρελαϊκά έσοδα, ο εκσυγχρονισμός και η εξοπλιστική ανάπτυξη. Στόχος της πολιτικής του υπήρξε η μετατροπή του Ιράκ σε ένα αραβικό έθνος κράτος και ο αποκλεισμός των Κούρδων. Αυτός διευκολύνθηκε με την κατάρρευση της ΕΣΣΔ οπότε και μειώθηκε η επιρροή της αριστεράς και της σοσιαλιστικής ιδεολογίας που πρέσβευαν οι Κούρδοι.

Μετά τον πόλεμο με το Ιράν του 1980 – 1988, ακολούθησε ο Πόλεμος του Κόλπου κατά τον οποίο το Ιράκ εισέβαλε στο Κουβέιτ υπό την καθοδήγηση των ΗΠΑ και την εξουσιοδότηση του ΟΗΕ. Η αρχική έκβαση του πολέμου ήταν η προσωρινή κατάκτηση του Κουβέιτ από το Ιράκ, καθώς η διεθνής κοινότητα επενέβη το 1991 για την εκδίωξη του Σ. Χουσέιν από την περιοχή και την επιβολή κυρώσεων. Η επιμονή του Σαντάμ για διατήρηση της εξουσίας υπήρξε αδιάκοπη, όπως όμως, και οι διεκδικήσεις των Κούρδων για το πετρέλαιο στην Μοσούλη. Έτσι την δεκαετία του 1990, λαμβάνεται η απόφαση από τον ΟΗΕ για εξάλειψη των όπλων μαζικής καταστροφής του Ιράκ και επίβλεψη του πυρηνικού οπλοστασίου του, μία απόφαση που ο Σαντάμ αρνήθηκε. Για τα επόμενα τέσσερα χρόνια δεν ξανά έγινε προσπάθεια επέμβασης από τον διεθνή οργανισμό.

Τα χρόνια που προηγήθηκαν της επέμβασης είχαν σε ένα βαθμό προμηνύσει την στρατιωτική εισβολή που θα ακολουθούσαν και αποτέλεσαν αποδείξεις για τον προμελετημένο και σχεδιασμένο χαρακτήρα της. Από το 2000 με το National Energy Policy Development Group (NERDG), είχαν εντοπιστεί τα αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Ανατολική Μεσόγειο και τη Συριακή ενδοχώρα, με αποτέλεσμα, μετά την 11^η Σεπτεμβρίου του 2001, να ακολουθήσει μία σειρά εισβολών στο Αφγανιστάν, το Ιράκ, τη Λιβύη, τη Συρία, το Σουδάν, τη Σομαλία και το Ιράν, με απώτερο στόχο την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων τους. Οι αμερικανικές επιδιώξεις, όπως είχαν τεθεί για τα αραβικά κράτη, είχαν, επίσης, το στοιχείο της εξάλειψης των Σιτών ως «άξονα της Αντίστασης» και την αναδιαμόρφωση της «Ευρύτερης Μέσης Ανατολής».

Η ΕΠΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ 2003

Για το Ιράκ, συγκεκριμένα, η επέμβαση πραγματοποιήθηκε μονομερώς τον Μάρτιο του 2003 από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και την στήριξη της Μ. Βρετανίας αλλά και άλλων χωρών. Όπως προαναφέρθηκε, αποτέλεσε μία μορφή αντιποίνων για τις επιθέσεις στους Δίδυμους Πύργους, με αφορμή την μη συμμόρφωση

του Σαντάμ με τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας περί αφοπλισμού αλλά και με πρόφαση πληροφορίες περί πυρηνικού προγράμματος της ιρακινής κυβέρνησης. Η εισβολή συνοδεύτηκε από μία ρητορεία θρησκευτικά και πολιτιστικά φορτισμένη από τον πρόεδρο των ΗΠΑ George Bush. Ειδικότερα, η επέμβαση πραγματοποιήθηκε από την «συμμαχία των προθύμων» και ήγειρε πολλά ερωτήματα ως προς την εξάντληση όλων των κριτηρίων για μία τέτοια ενέργεια, την ενδεχόμενη παράβλεψη των αξιών που τέθηκαν από τη Συνθήκη της Βεσφαλίας ή ακόμη, σύμφωνα με την αγγλοσαξονική λογική, την επωφελή για την διεθνή ασφάλεια διάδοση των δημοκρατικών αξιών. Αξίζει να σημειωθεί πως στην λογική αυτή στηρίχτηκε απόλυτα η συμμαχία, όπως φαίνεται από την διάσταση «καλών» εναντίον «κακών» που πρέσβευε με τους πρώτους να προσφέρουν υπηρεσίες για την διεθνή τάξη, όπως διατυπώθηκε από τις ΗΠΑ σε ομιλία του Προέδρου ΓΣ το 2002.

Πιο συγκεκριμένα, η κυβέρνηση Μπους επέλεξε τον «προληπτικό πόλεμο» ως μέσο εξαναγκασμού, αλλαγής ολοκληρωτικού καθεστώτος και αντικατάστασης της λογικής της αποτροπής ως αναποτελεσματική. Είχε, ήδη, κυριαρχήσει η αντίληψη περί πολέμου κατά της τρομοκρατίας και η κίνηση της επέμβασης αποσκοπούσε στην επιβολή της και στο Ιράκ με στόχο τον αφοπλισμό, την εσωτερική απελευθέρωση του λαού και την προστασία της διεθνούς κοινότητας από τη νέα αυτή απειλή. Ωστόσο, με την έμφαση στην μη συμμόρφωση του Ιράκ με τις αποφάσεις του ΣΑ, οι ΗΠΑ παραγκώνισαν τον ΟΗΕ, από τον οποίο δεν δόθηκε εξουσιοδότηση για την επέμβαση, αλλά και τα υπόλοιπα κράτη που αντιτέθηκαν στην χρήση βίας, όπως την Γαλλία, την Γερμανία, την Ρωσία, την Κίνα. Έτσι επιβεβαιώνεται ο μονομερής χαρακτήρας της επέμβασης. Η νομιμοποίησή της είχε την βάση της στην προληπτική αυτοάμυνα, ως προϊόν της νέας Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας (ΣΕΑ) της πρώτης Προεδρίας Μπους. Από αυτή οριζόταν ότι οι ΗΠΑ θα έπρεπε να δράσουν εναντίον αναδυόμενων απειλών από μη κρατικούς δρώντες (τρομοκρατικές οργανώσεις) ή «αποτυχημένα» κράτη (ιδίως όταν αυτά κατείχαν όπλα μαζικής καταστροφής), εγκαίρως, καθώς οι εθνικές κυβερνήσεις των κρατών αυτών θα αδυνατούσαν να προστατεύσουν ή να περιορίσουν την επέκταση της αταξίας πέραν των συνόρων τους. Κατά συνέπεια, η πρόληψη από μία προδιαγεγραμμένη μελλοντική απειλή για την διεθνή ειρήνη (ο χαρακτηρισμός προδιαγεγραμμένη επιβεβαιώνεται από δήλωση του Αμερικάνου Προέδρου στη ΓΣ του ΟΗΕ το 2002 στην οποία προειδοποιεί ότι οι ΗΠΑ θα δρούσαν στρατιωτικά εναντίον του Ιράκ ακόμη και χωρίς την συναίνεση των ΗΕ σε περίπτωση

μη συμμόρφωσής του) υπερετεύσε στο Δόγμα Μπους από την διεθνή νομιμότητα και η χρήση βίας χωρίς εξουσιοδότηση του ΣΑ θεωρούταν δικαιολογημένη. Με αυτή τη πολιτική πυξίδα, αιτία για την πρωτοβουλία της επέμβασης στο Ιράκ αποτέλεσε ο αμφίβολου υπολογισμός κατοχής όπλων μαζικής καταστροφής και η εν δυνάμει δημιουργία πυρηνικού οπλοστασίου από την πλευρά του Σαντάμ. Παρά την αβεβαιότητα ως προς τον χρόνο και τον προορισμό της επιθετικής ενέργειας, επικρατούσε η αντίληψη ότι το Ιράκ συνιστούσε απειλή για την εθνική του και την διεθνή ασφάλεια, εξαιτίας της δυνατότητας να χρησιμοποιήσει χημικά και βιολογικά όπλα εναντίον γειτονικών κρατών και του κινδύνου να αποτελέσουν αυτά όπλο στα χέρια τρομοκρατικών ομάδων όπως της Αλ Κάιντα. Στη συνθήκη αυτή, απαραίτητη καθίστατο η αναζήτηση νομιμοποίησης από την αμερικανική ηγεσία τόσο για την αποδοχή της εισβολής καθ'αυτής όσο και για το κόστος που θα είχε στην αμερικανική κοινή γνώμη. Στόχος ήταν να κερδίσει την αποδοχή από τους Αμερικάνους πολίτες στο εσωτερικό ώστε να «εκτεθεί» λιγότερο στο διεθνές περιβάλλον με την ελπίδα πως όταν το διακύβευμα είναι τόσο σημαντικό όπως το επιχείρημα της διεθνούς και ανθρώπινης ασφάλειας, είναι πιο εύκολο να γίνει αποδεκτό. Ωστόσο η πλειοψηφία της αμερικανικής κοινής γνώμης (65%) υποστήριζε ότι οποιαδήποτε ενέργεια θα έπρεπε να έχει την έγκριση του ΟΗΕ και τη στήριξη των συμμάχων. Συμπερασματικά, η κυβέρνηση Μπους επικαλείτο την παραβίαση των αποφάσεων του ΣΑ, το κατεξοχόν αρμόδιο όργανο διατήρησης της διεθνούς τάξης, ωστόσο, αντιμέτωπη με μία εν δυνάμει παγκόσμια απειλή δεν δίστασε να παραβιάσει τις αρχές του πολυμερισμού και του σεβασμού των κανόνων της διεθνούς οργάνωσης. Εφόσον είχε παραβλέψει το κομμάτι της νομιμότητας, η αμερικανική ηγεσία προσπάθησε, επομένως, να κερδίσει την νομιμοποίηση που σχετιζόταν με την ηθικό χαρακτήρα της ενέργειας.

Συνολικά, η μονομερή απόφαση και επέμβαση στο Ιράκ προκάλεσε διάσταση απόψεων τόσο μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ όσο και στο εσωτερικό της Ευρώπης. Ο λόγος ήταν η συνειδητοποίηση νέων απειλών και κινδύνων που καθιστούσαν την ανάγκη για μια νέα κοινή πορεία προς την ευρωπαϊκή άμυνα και ασφάλεια επιτακτική. Πιο ειδικά, καθώς μόνο κάποια μεμονωμένα κράτη βρίσκονταν στο πλευρό των ΗΠΑ (Μ. Βρετανία, Δανία, Ιταλία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ισπανία μετά από δημόσια επιστολή United we Stand), δημιουργήθηκαν διαιρέσεις και αντίπαλα στρατόπεδα. Η Γαλλία, με Πρόεδρο τον Jacques Chirac, υποστήριξε αφενός εξάντληση των προσπαθειών αφοπλισμού από τους επιθεωρητές του ΟΗΕ ως ρυθμιστή της διεθνούς

τάξης και σε περίπτωση αποτυχίας αυτών το ΣΑ θα αποφάσιζε για την χρήση ή μη βίας. Επιδιώχθηκε, λοιπόν, σεβασμός στην νομιμότητα και στους θεσμούς, ωστόσο, από στρατηγική άποψη φάνηκε επιφυλακτική με την επιρροή των ΗΠΑ στο ΝΑΤΟ και τις ευρωπαϊκές υποθέσεις. Αποτέλεσμα αυτού ήταν η Γαλλία και η Μ. Βρετανία, για παράδειγμα, που συνέβαλαν στην δημιουργία της ΚΠΑΑ στο Σαιν Μαλό να βρεθούν σε σύγκρουση. Έτσι, έγινε φανερό πως η κοινή πολιτική άμυνας και ασφάλειας δεν συμβάδιζε με τις απόψεις και τα συμφέροντα των κρατών μελών για την παγκόσμια ασφάλεια και άμυνα. Γενικά, αντιπολεμικές θέσεις εκφράστηκαν από την Ρωσία, την Κίνα και την Γερμανία, με καγκελάριο τον Gerhard Schröder. Η τελευταία χρειαζόταν πλειοψηφία για να εγκρίνει απόφαση για χρήση βίας και δεν αναγνώριζε κάποια σύνδεση μεταξύ της τρομοκρατίας της Αλ Κάιντα και του Ιράκ. Κατ' αυτό το τρόπο παρατηρήθηκε μία προσπάθεια απομόνωσης ειδικά της Γαλλίας και της Γερμανίας. Παρ' όλα αυτά δεν υπήρξε ομοφωνία από όλα τα ευρωπαϊκά κράτη – μέλη. Οι διαφοροποιημένες απόψεις, η διαίρεση σε «παλιά» και «νέα» Ευρώπη, την οποία αποτελούσαν οι νεοεισερχόμενες χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης, οδήγησε, συνολικά, σε ρήξη ευρωατλαντικών σχέσεων εξαιτίας αντίληψης των νέων κρατών για τις ΗΠΑ ως προστάτιδα δύναμη των φιλελεύθερων δημοκρατιών. Με αυτόν τον τρόπο κατέστη επιτακτική η ανάγκη για ευρωπαϊκή ενοποίηση, ανεξαρτησία και κοινή ταυτότητα.

Σε άμεση αναφορά με την Εθνική Στρατηγική Ασφάλειας (2002) αλλά και σε απάντηση στην λογική του προληπτικού χτυπήματος (preemptive strike) τον Δεκέμβριο του 2003 υιοθετήθηκε η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας. Η πρώτη, ΕΣΑ (2002), από την κυβέρνηση Μπους επέτρεπε την μονομερή δράση και προληπτικά χτυπήματα κατά της διεθνούς τρομοκρατίας. Όπως προαναφέρθηκε, βασική της ιδέα ήταν ότι η αποτροπή δεν μπορούσε να εξασφαλίσει την εξάλειψη τρομοκρατικών ομάδων και κατά συνέπεια τα προληπτικά χτυπήματα εναντίον του εχθρού ήταν αναγκαία (ομιλία του Μπους 1^η Ιουνίου 2001 στο West Point) – μια δήλωση ασύμβατη με το jus ad bellum και των Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών 1945. Ακολούθως, η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας ξεχώριζε πέντε βασικές απειλές, την τρομοκρατία, την διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής, τις περιφερειακές συγκρούσεις, το οργανωμένο έγκλημα και τα «αποτυχημένα κράτη». Συνολικά, το κείμενο καλούσε για προληπτική δέσμευση για αποφυγή νέων συγκρούσεων και κρίσεων.

Παρ' όλα αυτά, από το καλοκαίρι του 2003, οι πιθανότητες εξεύρεσης όπλων μαζικής καταστροφής είχαν λιγοστέψει και με την σειρά του το επιχείρημα του εκδημοκρατισμού και του προληπτικού πολέμου αντικαταστάθηκε από την αποστολή εδραίωσης κράτους. Αυτή βασίστηκε στην συλλογιστική πως η εσωτερική ασφάλεια του Ιράκ αποτελεί προϋπόθεση της περιφερειακής και παγκόσμιας ειρήνης. Η αντίληψη αυτή θυμίζει σε ένα μέρος τον ιδεαλισμό που εξέφραζε ο Γ. Γουίλσον, καθώς επιχειρούσε να συνδέσει στην εδραίωση της δημοκρατίας σε ένα κράτος με την διεθνή ειρήνη.

Μετά την ανατροπή του καθεστώτος του Σαντάμ Χουσέιν, μία ενέργεια που, γενικώς, απογυμνωμένη από τις συνέπειες που ακολούθησαν επιδοκιμάστηκε από ιρακινό λαό και τη διεθνή κοινή γνώμη, ανήλθε η οργάνωση του Ισλαμικού Κράτους (IS) στο Ιράκ και το 2004 προσχώρησε στο δίκτυο της Αλ Κάιντα του Οσάμα Μπιν Λάντεν με ηγεσία τον Abu Musab al-Zarqawi. Ο στόχος των Ηνωμένων Πολιτειών ήταν ένα σχέδιο πολιτικής και οικονομικής ανόρθωσης και ανοικοδόμησης για καταπολέμηση της τρομοκρατίας αλλά και για την αποκατάσταση του ιρακινού λαού, σε συνδυασμό με τη παρουσία αμερικανικών στρατευμάτων και προσωρινής κυβέρνησης μέχρι να αναλάβουν την διαχείριση οι ίδιοι οι Ιρακινοί. Αξιοσημείωτες είναι οι δυσκολίες σε θεσμικό, αμυντικό, διοικητικό επίπεδο που τέθηκαν για την προσωρινή ενδιάμεση κυβέρνηση, η οποία τελικά όξυνε την διαιρεμένη κοινωνία με τις εσωτερικές αντιφάσεις, τα διλήμματα ασφαλείας και τη μηδαμινή εμπιστοσύνη από την μεριά του λαού. Έτσι στην προσπάθεια εδραίωσης κράτους η Προσωρινή Συμμαχική Αρχή (Coalition Provisional Authority) με επικεφαλής τον L. Paul Bremer III αποδείχθηκε ανεπαρκής, εξαιτίας αφενός της αδυναμίας μπροστά στην εσωτερική πολυπλοκότητα και, αφετέρου, της υπερεκτίμησης του εκδημοκρατισμού. Τα σημάδια που περίτρανα περιέγραφαν ένα αποσταθεροποιημένο σκηνικό ήταν η έξαρση της εγκληματικότητας, οι λεηλασίες, η καταστροφή από τον πόλεμο βασικών κρατικών υποδομών, οι δολοφονίες στελεχών του μπααθικού κόμματος αλλά και η άνοδος του ανταρτοπόλεμου. Στις σκηνές αυτές η ΠΣΑ ανταπάντησε με εφαρμογή πολιτικών κατοχικής δύναμης και μεροληψία που όξυνε την κατάσταση. Συγκεκριμένα, προέβη σε δύο αποφάσεις που απέβησαν καθοριστικές: την πλήρη διάλυση του ιρακινού στρατού και των υπηρεσιών ασφαλείας, εξωθώντας εκπαιδευμένα στρατιωτικά στελέχη σε ακραίες οργανώσεις και την εκδίωξη μπααθικών αξιωματούχων από τη

δημόσια διοίκηση, πολλοί από τους οποίους ήταν Σουνίτες, με αποτέλεσμα την καχυποψία και αντιδράσεις για τις απομακρύνσεις από τις θέσεις εργασίας τους.

Σταδιακά, η βία διαμορφώθηκε σε ανταρτοπόλεμο εναντίον της παρουσίας ξένων δυνάμεων, κατέρριψε τις προσδοκίες των ΗΠΑ για συνεργασία με τον τοπικό πληθυσμό και εξάλειψε την δυνατότητα πληροφόρησης. Παρ' όλο που αρχικός στόχος υπήρξε η εκπαίδευση ιρακινών δυνάμεων ασφαλείας, από τα μέσα του 2004 άρχισε να διαφαίνεται αποτυχία οικοδόμησης ενός εθνικού στρατού και ένα επακόλουθο κενό ασφαλείας. Η απότομη αλλαγή καθεστώτος αποδυνάμωσε το σουνιτικό στοιχείο της κοινωνίας, μέσω της περιθωριοποίησης της κοινότητας και ενίσχυσε το σιιτικό στοιχείο. Απόρροιας ήταν αφενός η όξυνση των διλημάτων ασφαλείας, καθώς με παρελθοντικές πολιτικές οι Σουνίτες είχαν υπάρξει καταπιεστικοί προς τους Σίιτες και επικρατούσε φόβος για πιθανή εκδίκηση και επικυριαρχία σε βάρος τους και αφετέρου εθνοτικές διαιρέσεις και πόλωση, καθώς οι Σουνίτες δεν εμπιστεύονταν την ΠΣΑ και το ΣΔ λόγω μη εκπροσώπησής τους. Άρα, απουσίαζε η από κοινού αποδεκτή μεταβατική κυβέρνηση. Οι εκλογές που πραγματοποιήθηκαν τον Ιανουάριο του 2005 δίχασαν ακόμη περισσότερο, παρά την φύση τους ως μέσο έκφρασης της βούλησης του λαού, καθώς οι Σουνίτες δεν συμμετείχαν διατηρώντας μία θέση απομόνωσης. Από αυτές αναδείχθηκε ως νέος Πρόεδρος ο Κούρδος Τζαλάλ Ταλαμπανί και νέο Σύνταγμα που κατοχύρωσε την αυτονομία του Ιρακινού Κουρδιστάν και κήρυξε το Ισλάμ ως επίσημη θρησκεία, κίνηση που ικανοποίησε την Ενωμένη Ιρακινή Συμμαχία των Σιιτών, ενώ η κατανομή της εξουσίας λειτούργησε με την ανάθεση βασικών υπουργείων σε μέλη του Ανώτατου Ισλαμικού Συμβουλίου. Τον Δεκέμβριο του 2005, στις επόμενες εκλογές, οι Σουνίτες συμμετείχαν από φόβο για περαιτέρω περιθωριοποίηση εφόσον το Κουρδιστάν και ο Σιιτικός Νότος αποτελούσαν τις πιο πλούσιες περιοχές σε πετρέλαιο. Επικράτησε κυριαρχία της σέκτας έναντι του έθνους, ενώ ο παραγκωνισμός των Σουνιτών δεν απετράπη, καλλιεργώντας ένα εθνικιστικό σύνδρομο στέρησης εξαιτίας της αδυναμίας εκμετάλλευσης του εδαφικού πλούτου της χώρας. Η ψυχολογία αυτή ενός τμήματος του πληθυσμού της χώρας οδήγησε σε αύξηση της βίας σε περιοχές πλούσιες ενεργειακά και στην επικράτηση έντονων ανταγωνισμών για απόκτηση εδαφικού ελέγχου που θα συνεπαγόταν με έλεγχο ενεργειακών πόρων, ως την συντριπτική πλειοψηφία των εσόδων του κράτους.

Συνολικά, ο λόγος που οι εκλογές ενέτειναν την ανταγωνιστική διαδικασία ήταν η ελλιπής προετοιμασία και θεσμική ωριμότητα από την πλευρά της ιρακινής

κοινωνίας. Στα τέλη του 2006 πρόεδρος καθίσταται ο Nuri al-Maliki και για ακόμη μία φορά απουσιάζει νομιμοποίηση από τους Σουνίτες της Βαγδάτης. Οι τελευταίοι εμπιστεύονταν περισσότερο τις πιο επαγγελματικές αμερικανικές δυνάμεις, οι οποίες διασφάλιζαν την τάξη μόνο επιλεκτικά, καθώς η έλλειψη συγκρότησης εθνικού στρατού και αστυνομίας εξακολουθούσε. Συμπερασματικά, η εξωγενής ανατροπή του ισχύοντος καθεστώτος οδήγησε στην επιβολή μιας νέας κατάστασης που ενίσχυε θρησκευτικά, εθνοτικά, σεκταριστικά, αντιιμπεριαλιστικά, αντικυβερνητικά αισθήματα στον λαό. Ταυτόχρονα, η έλλειψη κράτους δικαίου και τιμωριών για τις παραβιάσεις ενθάρρυνε το οργανωμένο έγκλημα και τη πολιτική βία. Κατά το 2006, συνολικά, παρατηρήθηκε αφενός αυξανόμενη δυσφορία της αμερικανικής κοινωνίας έναντι του πολέμου και αφετέρου περισσότερο από 65% των Ιρακινών τάχθηκαν υπέρ της άμεσης αποχώρησης των ΗΠΑ και των ξένων δυνάμεων από το Ιράκ. Τον επόμενο χρόνο παρατηρήθηκε σχετική βελτίωση με αύξηση της αποδοχής του Μαλίκι ακόμη και από τους Σουνίτες.

Τελικά, οι ξένες δυνάμεις αποχώρησαν τον Δεκέμβριο του 2011, αφήνοντας την ιρακινή κοινωνία σκεπτική και αβέβαιη για τις ικανότητες της τότε κυβέρνησης. Από την ίδια περίοδο, εκδηλώθηκε ένα γενικευμένο κύμα διαδηλώσεων και εξεγέρσεων στη Μέση Ανατολή, η «Αραβική Άνοιξη», που εξελίχθηκε σε μία μορφή πολέμου, με εξεγέρσεις και στο Ιράκ, και αποσκοπούσε στην Μουσουλμανική Αδελφότητα και ισλαμική εξουσία. Στα μέσα του 2014 αμερικανικές δυνάμεις επανήλθαν στο Ιράκ, όταν οι σκληρές επιθέσεις του IS είχαν ως αποτέλεσμα την κατάληψη εδαφών στο Ιράκ συμπεριλαμβανομένων των πόλεων της Φαλούτζα και της Μοσούλης. Στην εξέλιξη και άνοδο του Ισλαμικού κράτους από την επέμβαση και έπειτα θα γίνει αναφορά και παρακάτω.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

Για μία πρώτη αποτίμηση, γενικά, η ανατροπή της κυβέρνησης του Σαντάμ Χουσεΐν επιδοκιμάστηκε και έγινε αποδεκτή από μεγάλα τμήματα τα ιρακινής κοινωνίας. Το γεγονός, όμως, ότι οι ίδιες πολιτικές κυρώσεων που είχαν επιβληθεί τη δεκαετία του 1990 (στην ηλεκτροδότηση, την ύδρευση, επηρεάζοντας την υγιεινή διαβίωση και πρόσβαση σε βασικά είδη διατροφής και υγείας), παρέμειναν ως προβλήματα για τον ιρακινό λαό, απέδειξε την ανικανότητά της ΠΣΑ για μία πορεία προς την σταθερότητα. Ταυτόχρονα, οι υλικές και ψυχολογικές ζημιές μετά τον πόλεμο

του 2003 χρειάζονταν πολύ χρόνο, προδιάθεση από την ιρακινή κοινωνία και σημαντικούς οικονομικούς πόρους για να αποκατασταθούν. Την κατάσταση δυσκόλευε, επίσης, η σεκταριστική πολιτική της κυβέρνησης Μαλίκι, κατά την οποία η ευρύτερη συμμετοχή των Σουνιτών αποκλειόταν όπως και η από κοινού με τα κόμματα της αντιπολίτευσης διαπραγμάτευση για μία ενδεχόμενη συνολική συμμαχία. Τέτοιες κινήσεις ενθάρρυναν την βία, την καχυποψία και δυσχέραναν την επικοινωνία. Ένα θετικό στοιχείο της επέμβασης είναι ότι δόθηκε η δυνατότητα αλλαγών στο Ιράκ μέσω μίας μορφής διακυβέρνησης που υπό άλλες συνθήκες δεν θα ήταν εφικτή αλλά και επήλθαν ορισμένες βελτιώσεις στις ζωές των Ιρακινών. Είναι ασφαλές να πούμε ότι με δεδομένη την περιορισμένη πρόοδο που σημειώθηκε, η χρήση βίας μονομερώς από εξωτερικές δυνάμεις με σκοπό την αλλαγή του καθεστώτος είναι επικίνδυνη υπό την έννοια της πιθανότητας πρόκλησης ακόμη μεγαλύτερης αστάθειας τόσο σε περιφερειακό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Είναι μόνο φυσικό να δημιουργούνται ερωτήματα ως προς τα ανθρωπιστικά κίνητρα των επεμβάσεων και ενός ενδεχόμενου μανδύα συγκάλυψης άλλων πολιτικών συμφερόντων. Αμφιβολίες, επίσης, προκαλούν οι απελευθερωτικές προθέσεις προς τον εκδημοκρατισμό εξωτερικών δυνάμεων που στο παρελθόν έχουν ακολουθήσει πολιτικές συνεργασίας με τα καθεστάτα που προσπαθούν να ανατρέψουν. Ταυτόχρονα, το εγχείρημα είχε αρχίσει για αποτελεί τροχοπέδη και για το εσωτερικό των ΗΠΑ καθώς η δικαιολόγηση του ανθρωπίνου και υλικού κόστους της επιχείρησης αυτής είχε καταστεί δύσκολη εξαιτίας των αναποτελεσματικών εκβάσεων της ενώ, αντί για αποκατάσταση των εσωτερικών ανισοτήτων, κάποιες σέκτες απέκτησαν συγκριτικό πλεονέκτημα.

Οι εξωτερικές λύσεις που επιβάλλουν ένα συγκεκριμένο μοντέλο κρατικής ανοικοδόμησης πολλές φορές αντιβαίνουν τις προσδοκίες και τις ανάγκες των κοινωνιών στις οποίες επιβάλλεται. Στην περίπτωση του Ιράκ φαίνεται πως δόθηκε περισσότερο έμφαση σε ένα από τα συμπτώματα της εμφύλιας διαμάχης, την άνοδο του ISIS, και λιγότερο στις ίδιες τις δυναμικές της εμφύλιας αντιπαράθεσης. Εσωτερικά, η κοινωνία εξακολουθεί να είναι διαιρεμένη σε 3 ομάδες (συμμετέχουν όλες στην εξουσία) λόγω της διαδικασίας απομπααθοποίησης, της διάλυσης του ιρακινού στρατού, της εγκαθίδρυσης του Κυβερνητικού Συμβουλίου στη βάση διαχωρισμών αλλά και των περιφερειακών αποκλίσεων με το βόρειο και νότιο Ιράκ να ακολουθούν πολύ διαφορετική πορεία από το κεντροδυτικό μέρος της χώρας. Επομένως, η πρόοδος σε κεντρικούς τομείς όπως ηλεκτροδότηση, υγεία, παραγωγή

πετρελαίου, εκπαίδευση, μετά το 2003 είναι δυσανάλογη με τα ποσά που δαπανήθηκαν για την ανοικοδόμηση ακόμη και από διεθνείς δωρητές.

ΙΣΛΑΜΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Εισαγωγικά, το Ισλάμ είναι μία θρησκεία εσωτερικά διαιρεμένη που διεγείρει ακατάπαυστα τον ακτιβισμό, μέσα από οδηγίες που περιλαμβάνει το Κοράνι (η ισλαμική ιερά γραφή) για τους πιστούς ως άτομα αλλά και εναντίον των απίστων και εκείνων που εισάγουν την διαφθορά στην ισλαμική κοινότητα. Μία μορφή ισλαμισμού είναι ο ουαχαμισμός που θεωρεί τον Σιισμό αίρεση, όσους δεν πιστεύουν στην μοναδικότητα του Θεού αποστάτες ή απίστους και αιτιολογεί την εξαπόλυση καταναγκαστικής και συχνά βίαιης τζιχάντ εναντίον τους. Το Ισλαμικό Κράτος, που υιοθέτησε αυτή τη, τελικά, πιο σκληρή ερμηνεία του Ισλάμ, αποτελεί οργάνωση Σουνιτών τζιχαντιστών (γνωστή και ως Νταές) με ιδεολογικές ομοιότητες με την Αλ Κάιντα. Κύρια διαφορά είναι πως η Αλ Κάιντα είχε αποκλειστικό στόχο τις τρομοκρατικές επιθέσεις στον «μακρινό εχθρό» - ΗΠΑ, Ευρώπη – ενώ το IS επικεντρώθηκε στον «κοντινό εχθρό» - τους μη μουσουλμάνους και τα κράτη της Μέσης Ανατολής, προκειμένου να εξαγνίσει το Ισλάμ στις περιοχές αυτές από τις επιρροές των ξένων.

Η ένταση με την οποία εμφανίστηκε ο ισλαμικός εξτρεμισμός συνδέεται άμεσα με την εισβολή στο Ιράκ που καθοδηγήθηκε από τους Αμερικάνους. Κατέστη σημείο συσπείρωσης για τους ριζοσπάστες μουσουλμάνους μετά το 2003, με συνέπεια την αναβίωση της θρησκευτικής αντίστασης ενάντια στην παρουσία των ΗΠΑ. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι ακραίοι ριζοσπάστες, μία από τις ομάδες που αντιμάχονται για την εξουσία, επιθυμούν να συνεχίσουν και να εντείνουν σε βάθος την Ισλαμική Επανάσταση και πιστεύουν ότι θα έπρεπε να εξαχθεί με ενεργό δράση και στις άλλες ισλαμικές χώρες. Οι πρώτες εσωτερικές συνέπειες από τον πόλεμο εναντίον του Ιράκ ήταν οι ένοπλες πολιτοφυλακές που δημιουργήθηκαν από την σουνιτική πλευρά, με γνωστότερη λόγω των ενεργειών της αλλά και της προβολής από τα δυτικά μέσα ενημέρωσης την πολιτοφυλακή του Ιορδανού Abu Musad al-Zarqawi (1966-2006), από την οποία αργότερα αναδύθηκε το Ισλαμικό Κράτος και θεωρούνταν συνεργάτιδα της Αλ-Κάιντα. Ο Ζαρκάουι, που κέρδισε την στήριξη της Αλ Κάιντα, αντιπαθούσε

ιδιαίτερα τους Σιίτες λόγω των ακραίων απόψεών του για την ορθή πίστη και στάση των μουσουλμάνων. Ως ηγέτης των στρατηγικών σχεδιασμών και επηρεασμένος από την μορφή του Νουρεντίν Ζενγκί και τις εκδιώξεις των σταυροφόρων από την Συρία έως την Μοσούλη του Ιράκ, αποφάσισε να μεταβεί στο Ιράκ μετά την πτώση του «Ισλαμικού Εμιράτου του Αφγανιστάν». Σημαντικός παράγοντας για την απόφαση αυτή ήταν ότι η «εμφάνισή» τους και η διάλεκτος που μιλούσαν θα τους βοηθούσε στην ανάμειξη με τον ντόπιο πληθυσμό.

Μετά την επέμβαση, η άμεση αποχώρηση των ΗΠΑ και η οργή της Σιϊτικής πλειοψηφίας του Ιράκ σηματοδότησαν την έναρξη ενός θρησκευτικού εμφυλίου πολέμου, Σουνίτες κατά Σιϊτών. Η οργάνωση κατάφερε χιλιάδες χτυπήματα, επιθέσεις αυτοκτονίας, απαγωγές και αποκεφαλισμούς Αμερικάνων και συμμάχων τους ακόμη και σουνιτών συνεργατών, αλλά κυρίως σιϊτών πολιτών εναντίον των οποίων το φθινόπωρο του 2005 κήρυξε τον «απόλυτο πόλεμο». Δηλαδή, στόχευε στην έναρξη ενός εμφυλίου πολέμου που θα ανάγκαζε τους Αμερικάνους να εγκαταλείψουν την χώρα και θα κατέληγε στην απόσπαση σουνιτικών εδαφών, μία βλέψη που δεν πραγματοποιήθηκε. Οι στόχοι αυτοί και οι ενέργειες της οργάνωσης, ωστόσο, λειτουργούσαν αποτρεπτικά σε πιθανούς υποστηρικτές της Αλ-Κάιντα που επιδίωκε υποστήριξη και από τα δύο δόγματα του Ισλάμ. Δηλαδή, δεν ήταν απόλυτα συνυφασμένες με την τακτική της, με αυτή του Zarqawi να έχει τοπικά χαρακτηριστικά ενώ της Αλ-Κάιντα διεθνή, καθιστώντας εμφανή την σύγκρουση συμφερόντων και μία δυσαρμονία στις μεταξύ τους σχέσεις. Το μίσος του Zarqawi για τους σιίτες προερχόταν από την ιδεολογία ότι ήταν ανέντιμη σέκτα και όχι αληθινοί μουσουλμάνοι βασισμένη στις απόψεις της θρησκευτικής φιγούρας του Ibn Taymiyyah. Στην εξέγερση εναντίον της επίθεσης του 2003 συμμετείχε ο al-Baghdadi ο οποίος είχε αυτό-ανακηρυχθεί Χαλίφης του Ισλαμικού Κράτους. Το 2004 ίδρυσε πολιτοφυλακή η οποία, στη συνέχεια, εντάχθηκε στην οργάνωση του Zarqawi που πλέον ονομαζόταν Ισλαμικό Κράτος στο Ιράκ (ISI). Αργότερα, μετονομάστηκε σε Ισλαμικό Κράτος στο Ιράκ και την Μεγάλη Συρία (ISIS). Την προσοχή της διεθνούς κοινότητας πραγματικά απέσπασε το Ισλαμικό Κράτος με τις επιτυχίες του στην απόσπαση εδαφών από την έλεγχο της Συρίας και του Ιράκ σε συνδυασμό με την ωμότητα των πρακτικών του. Όπως προαναφέρθηκε, το ISIS έλεγχε εδάφη στις περιοχές των συριο-ιρακινών συνόρων και μπορούσε να επωφεληθεί του γεγονότος πως οι Σουνίτες ήταν

περιθωριοποιημένοι από την κοινωνία τους, θεωρούνταν εχθροί από τις κυβερνήσεις τους και ήταν θύματα επιθέσεων με βόμβες ή και χημικά όπλα.

Συγκεκριμένα, στα μέσα του 2014, ο αρχηγός – ηγέτης Abu Bakr al-Baghdadi του Ισλαμικού Κράτους (IS) ανακήρυξε την ίδρυση ενός νέου Χαλιφάτου, δηλαδή ενός κράτους στο οποίο η διακυβέρνηση θα γίνεται με βάση τη Σαρία ή ισλαμικό νόμο (salaf = πρόγονοι, εννοώντας ότι πρέπει να επιστρέψουν στις ιδρυτικές αρχές και κανόνες του Ισλάμ, να είναι «αγνοί» Μουσουλμάνοι), με έκταση 900 χιλιόμετρα σε περιοχές του Ιράκ, που έφταναν μέχρι την Βαγδάτη, και της Συρίας ενώ επιστράτευε μαχητές από όλον τον κόσμο. Προσελκύοντας κάθε Μουσουλμάνο, ασχέτως προέλευσής του, ως δυνητικό ακόλουθο έχει τη δυνατότητα να προβάλλει ισχύ οπουδήποτε στον κόσμο, χωρίς εδαφικό περιορισμό. Η επίσημη ανακήρυξη έγινε τον Ιούνιο, όταν το ISIS είχε επιτύχει την κατάκτηση μεγάλων περιοχών σε δύο επαρχίες στο Βορειοδυτικό Ιράκ και στην Συρία. Ο Μπαγκντάντι αξίωσε από όλες τις υπόλοιπες ένοπλες οργανώσεις και όλους τους μουσουλμάνους να ορκιστούν υποταγή σε αυτόν ως χαλίφη. Ο σκοπός όμως ήταν η επέκταση του χαλιφάτου στη Μέση Ανατολή και πέραν αυτής και η δημιουργία μιας παγκόσμιας ισλαμικής κοινότητας – umma – ένα ακατάλυτο και επεκτεινόμενο ισλαμικό κράτος, μια παγκόσμια μουσουλμανική ένωση. Για τους σκοπούς αυτούς, το IS έχει χρησιμοποιήσει ακραία βία στις στρατιωτικές επιχειρήσεις του, δολοφονώντας με αδίστακτο τρόπο μέλη της αστυνομίας και των ένοπλων δυνάμεων, μέλη θρησκευτικών μειονοτήτων (όπως τους Γεζίντι στο Ιράκ), υποτιθέμενους αποστάτες, ομοφυλόφιλους, εξωθώντας γυναίκες και κορίτσια στη σεξουαλική δουλειά, αποκεφαλίζοντας τους Δυτικούς ομήρους μπροστά στην κάμερα (η εκτεταμένη χρήση των κοινωνικών δικτύων και της ψηφιακής τεχνολογίας γίνεται με σκοπό την στρατολόγηση ακτιβιστών από όλον τον κόσμο) και καταστρέφοντας αρχαία κτίσματα και μνημεία. Μάλιστα τον Ιανουάριο 2015, το Ισλαμικό Κράτος ανακοίνωσε επίσημα κυβερνοπόλεμο κατά των ΗΠΑ, με σκοπό να «χακάρει» τις υπηρεσίες του δυτικού κόσμου που θεωρούνταν εχθρικές προς το Χαλιφάτο, με χρήση σε μεγάλο βαθμό των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Ομάδες με βλέψεις παγκόσμιου επεκτατισμού όπως το IS ελκύουν μεγάλη δημοσιότητα και επομένως την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης. Συνοπτικά, οι τεχνικές αυτές, ωθούν στο συμπέρασμα πως για τον Zarqawi και τον al-Baghdadi, που ζούσαν στο Ιράκ, η ανασύσταση σε νέες βάσεις κράτους ήταν πρωταρχικής σημασίας: νέες διοικητικές δομές με ηθικές αξίες και ιδεολογία προς όλες τις κατευθύνσεις που

θα οδηγούσαν σε καινούρια εδάφη, ισχύ και τελικά την κατάκτηση της υφελίου. Απέναντι στους μουσουλμάνους, σκοπός ήταν η καθυπόταξη τους σε μία νέα τάξη πραγμάτων με κάθε μέσο, καθώς οι φυλές που συνεργάζονταν με το Ισλαμικό Κράτος ορκίζονταν αφοσίωση, πρόσφεραν στρατεύματα και ανταμείβονταν με προνόμια στην προμήθεια πετρελαίου και σιτηρών. Εφόσον το Ισλάμ είναι και Κράτος και Θρησκεία, και ο τομέας της δικαιοσύνης ήταν υπό τον έλεγχο του ISIS καθώς τα δικαστήρια λειτουργούσαν με βάση τη σαρία. Παράλληλα, η δυναμική που προσδίδει ο οπλισμός σε ανθρώπους που έως πρόσφατα δεν είχαν πρόσβαση σε τέτοιους πόρους, δημιούργησε μία νέα προοπτική για τα μέλη της οργάνωσης. Πηγή όλης αυτής της εξουσίας και δύναμης του IS είναι ότι διαθέτει αρκετούς χρηματοδοτικούς πόρους καθώς έχει καταλάβει τράπεζες και πετρελαιοπαραγωγικές εγκαταστάσεις, συλλέγει φόρους και έχει στην κατοχή του στρατιωτικό εξοπλισμό.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Συμπερασματικά, η άσκηση βίας από την μεριά της Δύσης προκάλεσε αντίδραση από την πλευρά των ανθρωπολογικών δυνάμεων της περιοχής η οποία υποκίνησε την αναζήτηση καινούριων αυτοπροσδιορισμών για τη σύσταση νέων γραμμών άμυνας. Στην περίπτωση του ισλαμικού φονταμενταλισμού η νέα γραμμή άμυνας ονομάστηκε Ισλαμικό Κράτος και αποτέλεσε ισχυρό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο η θρησκεία, η ιδεολογία, η κουλτούρα, και των δύο αντιμαχόμενων πλευρών, λειτουργούσαν και θα λειτουργούν ως βασικό παράγοντα διαμόρφωσης της στρατηγικής. Φυσικά, η τόσο ραγδαία εξάπλωσή του, γεωγραφικά και αριθμητικά, δημιουργεί την εντύπωση πως υποστηρίχθηκε και από κρατικούς δρώντες που ενδεχομένως να εκπλήρωναν κάποιο εθνικό συμφέρον στην περιοχή. Τελευταία, όμως, η οργάνωση αρχίζει να υποχωρεί στα εδάφη αυτά καθώς οι κυβερνητικές δυνάμεις με την υποστήριξη διεθνών εναέριων επιδρομών έχουν ανακτήσει ένα μέρος των περιοχών τους.

Ημερομηνία Σύνταξης : 27/06/2022

Αναφορές

Anthony Giddens, P. W. (2020). *Κοινωνιολογία*. GUTENBERG.

- Κοππά, Μ. (2017). *Η Κοινή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας*. ΠΑΤΑΚΗ .
- Χαραλαμπίδης, Ν. (2019). *Κράτη και Αντισυστημικές Ομάδες Πολιτικής Βίας*. ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
- Χειλά, Ε. (2020). *Διεθνής Κοινότητα και Εύθραυστα Κράτη*. Βάρη Αττικής: ΠΟΙΟΤΗΤΑ.
- Μαριάννα Χαλικιά. “Ιράκ 2003: Ένας “πόλεμος αμφισβητούμενης νομιμότητας.”” *Power Politics*, 27 July 2017, powerpolitics.eu/%CE%B9%CF%81%CE%AC%CE%BA-2003
- tvxs.gr. “Σοκ και Δέος”: Το ματωμένο φιάσκο των ΗΠΑ στο Ιράκ.” *TVXS - TV Χωρίς Σύνορα*, 20 Mar. 2018, tvxs.gr/news/istoria/sok-kai-deos-matomeno-fiasko-ton-ipa-sto-irak.
- Doulgkeri, Foteini. “Σουνίτες-Σίιτες: Η ιστορία των δύο Ισλάμ.” *Euronews*, 1 Aug. 2016, gr.euronews.com/2016/08/01/the-difference-between-shia-and-sunni-explained. Accessed 6 July 2022.
- Σερενίδη, Αναστασία. “Ο πολιτικός λόγος ως μέσο νομιμοποίησης στις διεθνείς σχέσεις : η περίπτωση της Μ. Βρετανίας στον πόλεμο του Ιράκ το 2003.” *Dione.lib.unipi.gr*, 2013, dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/8421.
- Τσεκούρα, Όλγα. “Η επέμβαση στο Ιράκ το Μάρτιο του 2003: αίτια και συμπεριφορές.” *Dione.lib.unipi.gr*, 18 May 2012, dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/4770. Accessed 6 July 2022.
- Κατσάμπουλας, Φώτιος. “Ηνωμένες Πολιτείες και Ιράκ, 2001 – 2011.” *Dspace.lib.uom.gr*, 2021, dspace.lib.uom.gr/handle/2159/26349. Accessed 6 July 2022.

